

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 852
van **CATHY COUDYSER**
datum: 14 juni 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Toeristische verhaallijn 'natuur' - Onderzoek naar mechanisme om toeristen mee te laten bijdragen aan natuurbeheer

In antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 256 van 14 december 2022 gaf de minister mee dat Toerisme Vlaanderen in het kader van de toeristische verhaallijn 'natuur' eind 2022 gestart is met onderzoek dat nagaat wat goed werkende systemen zijn om bezoekers mee te laten bijdragen aan natuurbehoud en -beheer.

De resultaten van dat onderzoek zouden worden opgeleverd tegen het begin van het tweede kwartaal van 2023.

In datzelfde antwoord deelde de minister mee dat Toerisme Vlaanderen de intentie heeft om ook het potentieel van wijntoerisme in Vlaanderen en de afvalstromen van de toeristische sector (in samenspraak met de OVAM) in kaart te brengen. Een exacte timing voor de uitvoering van die onderzoeken kon de minister op dat moment evenwel nog niet meedelen.

1. Kan de minister toelichting geven bij de motivatie om dat onderzoek door Toerisme Vlaanderen te laten initiëren?
2. Welke onderzoeksmethodologie werd gehanteerd?
3. Kan de minister de voornaamste resultaten toelichten die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen?
4. Welke beleidsconclusies trekt de minister uit de resultaten van het onderzoek?
5. Heeft de minister intussen zicht op een meer exacte timing voor de uitvoering van de geplande onderzoeken rond wijntoerisme enerzijds en afvalproductie van de toeristische sector (in samenspraak met de OVAM) anderzijds?

ANTWOORD

op vraag nr. 852 van 14 juni 2023

van **CATHY COUDYSER**

1. Waardevolle landschappen en natuur zijn in deze tijden een kostbaar goed. Net daarom zullen de Vlaamse Parken zowel voor daguitstappers als verblijfstoeristen uit binnen- en buitenland een aantrekkelijke bestemming vormen. De erkenning van een gebied als Nationaal Park of Landschapspark zal dus leiden tot (extra) bezoekers, maar met een doordacht bezoekersmanagement en een degelijk toeristisch onthaal hoeft dat geen probleem te zijn. Integendeel: elke bezoeker is iemand die een vrijwillige bijdrage kan leveren om het gebied te ondersteunen, ofwel financieel (*visitor payback*) ofwel via steun in natura (*visitor giving*).

Vanuit deze idee initieert Toerisme Vlaanderen dit onderzoek. Ze vertrekken vanuit onze toerismevisie 'Reizen naar Morgen', waarbij de kerngedachte is dat toerisme geen doel op zich is, maar enkel waardevol wordt indien deze een meerwaarde vormt voor zowel de bezoeker zelf, de ondernemer, de bewoner en de plek. Bezoekers in groengebieden zijn met andere woorden geen last, maar kunnen integendeel meerwaarde bieden via *payback* of *giving* aan de plek.

2. *Visitor payback* en *giving* zijn makkelijker gezegd dan gedaan. Daarom werd een onderzoek opgezet naar het systeem van *visitor payback* en *giving*. In dit onderzoek is nagegaan wat er juist begrepen wordt onder *visitor payback* en *giving* en is vervolgens gezocht naar goede voorbeelden op dat vlak in het binnen- en buitenland. Het rapport bevat eveneens minder geslaagde voorbeelden; ook hierin werd onderzocht wat er en waarom het fout liep. Tenslotte werden deze voorbeelden gekoppeld aan de bezoekerscyclus. Het rapport is op 20 juni 2023 gepubliceerd in de vorm van een praktische inspiratiegids.

Dit onderzoek gebeurde met als doel de toekomstige Vlaamse Parken en andere terreinbeherende organisaties die bezoekers ontvangen, te inspireren en te triggeren om soortgelijke initiatieven te ontplooiën en misschien wel nieuwe vormen van *visitor payback* en *giving* te bedenken die leiden tot een duurzame (financiële) interactie tussen bezoeker, bewoner, ondernemer en park. Het agentschap ontwikkelde deze inspiratiegids in eerste instantie voor iedereen die professioneel betrokken is bij de Vlaamse Parken, maar we zijn ervan overtuigd dat ook andere toeristische domeinen er meerwaarde in kunnen en zullen vinden.

3. In de inspiratiegids wordt ingegaan op de begrippen *visitor payback*, *visitor giving*, Nationale Parken en Landschapsparken en de bezoekerscyclus. Vervolgens zijn er 17 voorbeelden van *visitor payback* en *giving* opgenomen uit het binnen- en buitenland. De casussen zijn succesverhalen, maar ook projecten die veelbelovend begonnen maar nooit afraakten of niet het verhoopte succes hadden, worden beschreven. Daar valt namelijk ook veel uit te leren. Het zou ons te ver leiden om deze 17 voorbeelden hier toe te lichten. Elk voorbeeld is 2 tot 3 pagina's lang. De gids is vrij toegankelijk en terug te vinden op de website van Toerisme Vlaanderen via:
<https://toerismevlaanderen.be/nl/thema/natuur/visitor-payback>

De inspiratiegids werd op dinsdag 27 juni 2023 succesvol voorgesteld op het symposium Landschapsfonds Voerstreek, georganiseerd door het Regionaal

Landschap Haspengouw en Voeren; een moment waarop fondsenwerving het centrale gespreksthema was.

4. De slaagkansen voor *visitor payback* en *giving* zijn gekoppeld aan de verwondering, bewustwording, verbinding en liefde voor de natuur die de bezoekers in het park ervaren. Deze gids toont hoe beheerders in Europa en Amerika die gevoelens inzetten om bezoekers een bijdrage te laten leveren aan het park; financieel of in natura. Het zijn inspirerende voorbeelden voor de Vlaamse Parken en het zou natuurlijk prachtig zijn als de nieuwe bezoekersstromen ook hier leiden tot extra steun voor het grotere doel: de bescherming van onze natuur.

Uit onderzoek is ook gebleken dat herinneringen vooral ontstaan op piekmomenten en op het einde van de beleving. Zorg dus dat er tijdens het bezoek een paar momenten met hoge intensiteit te beleven vallen, en dat het afscheid een positieve ervaring is. Als bezoekers je park associëren met intense, positieve emoties, dan zullen ze sneller geneigd zijn iets terug te doen voor de natuur, en misschien over te gaan tot *visitor payback*.

De selectie van 17 casussen in de gids zijn zo uitgekozen dat ze ook in Vlaanderen toepasbaar kunnen zijn. Het zijn geen voorbeelden die onmogelijk zijn in Vlaamse context. Uit elke casus kunnen met andere woorden beleidsconclusies getrokken worden.

5. Met het onderzoek rond wijntoerisme is Toerisme Vlaanderen intern gestart met een analyse van het potentieel voor Vlaanderen. In dat kader worden de USP's van onze wijnen bekeken, het profiel van de wijntoerist in kaart gebracht, de reputatie van Vlaanderen op vlak van wijn bekeken en een concurrentieanalyse met andere gelijkaardige wijnregio's opgemaakt. Ook een eerste analyse van het aanbod zal worden uitgevoerd. Dit onderdeel wordt tegen het einde van 2023 afgerond. Op dat moment zal ook bekeken worden wat en of er nog iets extra moet onderzocht worden.

Wat betreft het onderzoek rond de afvalproductie van de toeristische sector is het minder duidelijk. Hiervoor hangen we af van OVAM en de tijd die zij hebben om dit onderdeel op te nemen. Op dit ogenblik heb ik nog geen zicht op de timing van dit onderzoek.